

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 בהרה"ח ר' בנימין בינוש זצ"ל

גליון
 208

ושוחטין עליהן בפני עצמן, ודוחה את השבת. פסח שני רשות (חטאו ישא האיש ההוא - איש ולא אשה), ושוחטים עליה רק כשהיא טפילה לאנשים (ככל חוקת הפסח).

ב. לרבי יוסי - חובה בין פסח ראשון (במקסת נפשות) ובין פסח שני (זנכרתה הנפש ההיא מישראל), ושוחטים עליהן בפני עצמן. ג. לרבי שמעון - פסח ראשון רשות (איש לפי אכלו - איש ולא אשה), ושוחטים עליה רק כשהיא טפילה לאנשים (במקסת נפשות), ובשני אין שוחטין עליה כל עיקר (האיש ההוא, שאפילו טפילה לא).

'ויקחו להם איש שה לבית אבות' - מלמד ש'איש' זוכה עבור אחרים, ואין קטן זוכה עבור אחרים, שאין קטן נעשה שליח. אין עושים חבורה שכולם גרים, שאינם בני תורה ויחמירו וידקדקו בו ויפסלוהו בחינם.

מצה ומרור לנשים בלילה הראשון חובה כאנשים, שהוקשה מצה לחמץ, שכשם שהן מזהרות על איסור חמץ - שהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה, כך גם מצוות באכילת מצה, וכן במרור שנכתב יחד עם מצה 'על מצות ומרורים'.

דף צ"ב. יום א' פרשת תצוה - ט' אדר תשפ"א

דף צ"ב - עמוד א'

משנה: אונן שלא נטמא למתו - טובל (שצריך טבילה לקודש מדרבנן) ואוכל פסחו בערב, ולא בשאר קדשים, שהאונן בליל יום המיתה אסור בקדשים רק מדרבנן, ובמקום איסור כרת לא העמידו חכמים את דבריהם.

יום שמועה ויום ליקוט עצמות (שלא נטמא בהם) - טובל ואוכל כל הקדשים בלילה, שדין אנינות שלהם ביום רק מדרבנן, ובלילה אין איסור כלל.

גר שנתגייר בערב פסח - לבית שמאי, טובל ואוכל הפסח בערב, ולבית הלל צריך הזאת שלישי ושביעי כטמא מת, גזירה שמא יטמא לשנה הבאה טומאת מת, ויאמר אשתקד טבלתי ואכלתי, ובית שמאי לא גזרי.

ערל ישראל שפירש מערלתו בערב פסח - לכולי עלמא טובל (בתוספות הקשו מדוע טובל, וראה ישוב בתוספות ד"ט) ואוכל פסחו לערב, שלא גזרו בית הלל אלא בערל נכרי, שעד עכשיו לא קיבל טומאה, מה שאין כן ישראל שאף בערלתו קיבל טומאה כשאר ישראל, וליכא למיגזר משום שנה הבאה.

פעמים העמידו חכמים דבריהם במקום כרת שלא יקריב קרבן פסח בזמנו משום גזירה דרבנן: ערל - גוי שנתגייר לבית הלל צריך הזאת שלישי ושביעי מדרבנן.

הזאה על טמא מת שחל שביעי שלו בשבת ערב פסח - אסרוה חכמים אף שרק איסור שבות הוא, גזירה שמא יעבירו. הבאת איזמל למול מילה בשבת בזמנה - אין מביאים דרך רשויות דרבנן, אף שעל ידי זה מעוכב האב משחיטת פסח, ויש בו חיוב כרת. פעמים לא העמידו דבריהם במקום כרת ויקריב קרבן פסח

דף צ"א. שבת זכור - ח' אדר תשפ"א

דף צ"א - עמוד א'

לעילוי נשמת הרה"ח ר' מאיר זצ"ל בן הרה"ח ר' ישראל זצ"ל

משנה: אונן ביום ראשון שאסור לאכול קדשים מדאורייתא, מכל מקום אם לא נטמא למתו שוחטים עליו את הפסח, כיון שבליילה מותר לאכול קדשים מדאורייתא, ואף שאסור מדרבנן, לא העמידו חכמים דבריהם במקום כרת.

המפקח את הגל מעל אדם, ואין ידוע אם ימצאנו חי או מת, שוחטים עליו הפסח כיון שהוא עדיין בחזקת טהרה, וכן החולה והזקן שהם יכולים לאכול כזית.

אונן והמפקח את הגל והזקן והחולה שהתירו לשחוט עליהם, היינו רק בחבורה עם אחרים, ולא בפני עצמם שמא יביאו הפסח לידי פסול, שיטמא האונן למתו, והמפקח הגל ימצאנו מת, והחולה והזקן יכבד עליהן חוליו ולא יוכלו לאכול כזית.

מי שהבטיחו לו שיוצא מבית האסורים בליל הפסח, שוחטים לו הפסח בערב פסח בחבורה עם אחרים, ולא בפני עצמו, שחוששים שמא לא יצא לבסוף, ודווקא כשחבוש בבית האסורים של גוים, אבל בשל ישראל שוחטים עליו אף בפני עצמו, ש'שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב'. וכן בבית האסורים של גוי שהוא לפנים מחומת ירושלים שוחטים עליו בפני עצמו, שיכול לאכול שם.

שחטו את הפסח וזרקו דמו על אונן ואחר כך נטמא למתו, וכן על החולה וזקן והכביד עליהם החולי מלאכול כזית, וכן על החבוש בבית האסורים ולא הוציאוהו, פטורים מלעשות פסח שני, כיון שהיו ראויים בשעת שחיטה. אבל המפקח את הגל שהוא עגול שמאהיל על כולו מתחילה, ונמצא מת, כיון שנתברר שהיה טמא בשעת שחיטה, חייב בפסח שני, אבל בגל ארוך, פטור מפסח שני, שמא בשעת שחיטה עדיין לא האהיל על הטומאה.

משנה: שחיטת פסח על היחיד - לרבי יהודה אין שוחטים, שנאמר 'לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך', לרבי יוסי שוחטים. חבורה של עשרה, שאין אחד מהם יכול לאכול כזית - אין שוחטים עליהם (אף לרבי יהודה. תוספות ד"ה עשרה).

הזובח פסחו בבמת יחיד קודם חצות: בשעת איסור הבמות עובר על לא תעשה (לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך), אבל אינו חייב כרת משום שחוטאי חוץ, כיון שהוא עדיין מחוסר זמן להביא הקרבן בכשרות, אבל בשעת היתר במות אינו עובר על לא תעשה, אף שאין מקריבים בבמת יחיד אלא דבר הנידר ונידב.

נשים עושות חבורה לעצמן, אבל לא עם עבדים, משום תיפלות, וכן קטנים לא יעשו עם עבדים, משום פריצות.

דף צ"א - עמוד ב'

חיוב הנשים בקרבן פסח:

א. לרבי יהודה - פסח ראשון חובה (במקסת נפשות - אפילו נשים),

אף שיש איסור דרבנן:

אונן - לילה ראשון, שאסור לאכול בקדשים מדרבנן, ואף על פי כן התירוהו בקרבן פסח.

מצורע - שטבל בשביעי, וראה קרי בשמיני וטבל, שמדרבנן אסור להיכנס למחנה לילה כל זמן שלא העריב שמשו, מה שאין כן לצורך קרבן פסח מותר להכניס בהונותיו להיטהר, שיבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה (דרבנן) שאין בו כרת.

בית הפרס - אף שמטמא מדרבנן, ולא מהני בדיקה על ידי ניפוח, אף על פי כן התירו לבדקו על ידי ניפוח לעושי פסח, ולרבי יהודה בר אבאי אם נידש ברגל מותר לעבור בו לעשות הפסח.

דף צ"ב - עמוד ב'

פרק מי שהיה

משנה: מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה קרבן פסח יעשהו בפסח שני, שגג או נאנס ואפילו הזיד בראשון יעשהו בשני.

שחטו וזרקו על מי שהיה בדרך רחוקה שלערב יבוא - לרב נחמן הורצה, ותבא עליו ברכה, ולרב ששת לא הורצה, שדחייה רחמנא כטמא, ובאונן לכולי עלמא הורצה כפי ששינונו לעיל.

דף צ"ג. יום ב' פרשת תרומה - י' אדר תשפ"א

יום זה הוקדש להצלחת האשה החשובה

מרת מרים לאה בת מלכה תליט"א

לנחת והצלחה וסייעתא דשמיא בכל העניינים על כל צעד ושעל

נתרם ע"י בניה הי"ו

דף צ"ג - עמוד א'

רבי עקיבא הקיש את הנמצא בדרך רחוקה לטמא, שכשם שהטמא אף שיש בידו לעשות הפסח דחייה רחמנא, כך גם הנמצא בדרך רחוקה. ולדעת רב נחמן היינו רק מפני שסבר רבי עקיבא שאין שוחטים וזורקים על טמא שרץ, הגם שבידו לטבול ולהיות ראוי לערב. מה שאין כן למאן דאמר שוחטים וזורקים על טמא שרץ כיון שבידו לטבול ולאכול בלילה, הוא הדין ששוחטים על הנמצא בדרך רחוקה שיכול להיכנס עד הלילה ולאכול.

אלו עושים פסח שני - מי שהיה בזמן פסח ראשון: זב, מצורע, בועל נדה, שוגג, אנוס, מזיד, טמא, בדרך רחוקה. ולרבי יוסי [הסובר שגם נשים חייבות בפסח שני] יש להוסיף גם: זבה, מצורעת, נדה, ויוולדת.

בחייב קרבן פסח שני נאמר רק 'טמא' ו'דרך רחוקה' (הגם שכל מי שלא עשה פסח ראשון חייב לעשות פסח שני כנ"ל), **טמא כתיב** - ללמד שלא שבקינן ליה לעשות בראשון, **דרך רחוקה כתיב** - לרב נחמן, שאף שאם הביא בפסח ראשון על ידי שליח הורצה, אף על פי כן אם לא הביא על ידי שליח אינו חייב כרת, ולרב ששת קא משמע לן דלא שבקינן ליה לעשות בראשון, ואם שלח שליח לא הורצה.

שלוש שיטות בחייב כרת למי שלא הביא קרבן פסח:

א. לרבי - חייב בין על פסח ראשון ובין על פסח שני, שפסח שני רגל בפני עצמו הוא, ולכן אף אם הזיד רק באחד מהן חייב.

ב. לרבי נתן - חייב רק על הראשון אם הזיד בו, ולא על השני (שאם שגג בראשון והזיד בשני פטור מכרת), שהשני תשלומי ראשון הוא, והגם שחייב להשלים בשני כשהזיד בראשון, ההשלמה אינה פוטרת אותו מכרת.

ג. לרבי חנניא בן עקיבא - אינו חייב עד שיזיד בראשון ובשני, שהשני תשלומי ראשון וגם תקנתא דראשון, ולכן גם אם הזיד בראשון אפשר לתקן הכרת אם מביא בשני (או אם היה שוגג בשני).

ולכן - הזיד בזה וזה - לכו"ע בכרת. שגג בזה ובוזה - לכו"ע פטור. הזיד בראשון ושגג בשני - לרבי ורבי נתן חייב, לרבי חנניא בן עקיבא פטור. שגג בראשון והזיד בשני - לרבי חייב, לרבי נתן ולרבי חנניא בן עקיבא פטור.

גר שנתגייר וקטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני - לרבי חייבים בפסח שני, שרגל בפני עצמו הוא, ולרבי נתן ורבי חנניא בן עקיבא פטורים, שתשלומי ראשון הוא, וכל מי שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני.

דף צ"ג - עמוד ב'

'מגדף' שנאמר בו חיוב 'כרת' - לרבי היינו מברך את ה', לרבי נתן ורבי חנניא בן עקיבא היינו מזמר ומשורר לעבודה זרה.

מקור חיוב כרת במברך את ה' - לרבי מפורש בפסוק, שזהו מגדף. לרבי נתן ורבי חנניא בן עקיבא - נאמר במברך את ה' 'ונשא חטאו' ולמדים חיוב כרת מהמבטל קרבן פסח שנאמר בו 'חטאו ישא'.

מחלוקת התנאים בחיוב כרת במבטל את הפסח תלויה בפירוש הכתוב 'והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה וכו' כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא': לרבי - 'כי' היינו 'אי' (אם), אך דבר חדש הוא, והיינו שגם אם לא הקריב במועדו והיינו בפסח שני 'חטאו ישא', והיינו כרת, שלמדים מהנאמר במברך את ה' 'ונשא חטאו' (וכשיטתו שמברך את ה' היינו מגדף, ובמגדף כתיב כרת). **לרבי נתן** - 'כי' היינו 'דהא' והוא נתינת טעם ל'ונכרתה', שחייב כרת משום שלא הקריב 'במועדו' והיינו בפסח ראשון. **לרבי חנניא בן עקיבא** - 'כי' היינו 'אי' (אם), והמשך הדבר הקודם הוא, והיינו ש'ונכרתה' הוא דווקא אם 'לא הקריב במועדו' והיינו בפסח שני.

משנה: דרך רחוקה שפטור מפסח ראשון - לרבי עקיבא היינו מן העיר מודיעים ולחוץ, וכן לשאר הרוחות כמידת ריחוקה של מודיעים מירושלים, ולרבי אלעזר היינו חוץ מאסקופת העזרה.

שיעור דרך רחוקה: לעולא - שרחוק בחצות היום שאינו יכול להגיע עד סוף זמן שחיטה - שקיעת החמה, ש'דרך רחוקה' נאמר בעשיית הפסח. לרב יהודה - שרחוק בחצות היום כל כך שלא יגיע עד סוף זמן אכילה דהיינו כל הלילה.

לעולא מרחק מודיעים מירושלים הוא ט"ו מיל, שהוא השיעור של הליכה מחצות היום עד השקיעה. שמהלך אדם בינוני ביום בינוני - עשרה פרסאות (ארבעים מיל), ומעלות השחר ועד הנץ החמה, וכן משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים - חמש מיל, ונמצא שמחצות עד השקיעה הוא ט"ו מיל.

טמא שרץ - לעולא שוחטים עליו הפסח, כיון שראוי לאכול בלילה אחר שיטבול, ומשום שסובר שפטור טומאה הוא משום שאין ראוי לאכילה (אבל פטור דרך רחוקה תלוי בשעת שחיטה כנ"ל). לרב יהודה אין שוחטים עליו, שהתורה פטרה טמא מת גם אם יום שביעי שלו חל בערב פסח אף שראוי לאכילה בלילה.

דף צ"ד. יום ג' פרשת תרומה - י"א אדר תשפ"א

דף צ"ד - עמוד א'

פטור 'בדרך רחוקה' תלוי אם היה בדרך רחוקה [ממודיעים ולחוץ], ואפילו יכול להיכנס על ידי סוסים ופרדים, אם לא נכנס פטור מכרת. ואם לא היה בדרך רחוקה, ואינו יכול להיכנס מפני גמלים וקרונות [שגם בני ביתו עליהם], המעכבות אותו, אם לא נכנס חייב כרת, שאין זה אנוס, שהיה לו להשמש ולילך יחידי ולשחוט.

עוביו של רקייע, שמהלכת בו החמה מעלות השחר עד הנץ החמה ומהשקיעה עד צאת הכוכבים: לרבא ועולא - מהלך חמש מיל, ונסתרו דבריהם מדברי התנא רבי יהודה שאמר שהוא ארבע מיל. (אך כשהאדם רץ הוא מהלך בזמן זה חמש מיל, והיינו כריצת לוט מסודם עד צוער).

כל העולם כולו דבר מועט הוא כלפי גיהנום, ככיסוי כלפי קדירה, שמצרים ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, ומצרים אחד משישים מכוש, וכוש אחד משישים בעולם, ועולם אחד משישים מגן, וגן אחד משישים מעדן, ועדן אחד משישים מגיהנום.

חלל העולם - היקף הילוך החמה, לרבא הוא שש אלף פרסאות, ונסתרו דבריו מכמה ברייתות שמבואר מהם שהוא הרבה יותר מזה.

כל הישוב כולו תחת כוכב אחד יושב, שכוכב אחד מחזיק כל הישוב, וכן הוא גודל של כל הכוכבים (ועי' תוספות דף ק"ח: שדווקא אלו שבנגל).

כל הישוב הוא בין קבוצת הכוכבים 'עגלה' ל'עקרב', עגלה מצד צפון ועקרב מצד דרום.

אין חמה נמצאת כנגד ישוב העולם אלא שעה אחת ביום, והיא בין חצי שש לחצי שבע, שהיא השעה שהשמש עומדת בראש כל אדם.

דף צ"ד - עמוד ב'

נבוכדנצר אמר 'אעלה על במתי עב ואדמה לעליון', יצאתה בת קול ואמרה לו, רשע בן רשע בן בנו של נמרוד הרשע (שהמרד את כל העולם כולו בדור הפלגה להלחם בצבא השמים), הרי מהארץ לרקיע (וכן הוא גם שיעור אורכו של עולם) מהלך חמש מאות שנה, וכן הוא גם שיעור עוביו של כל רקיע, וכן הוא בין כל רקיע ורקיע, 'אך אל שאול תורד אל ירכתי בור'.

הגלגל שהמזלות נתונות בו - לדעת חכמי ישראל הגלגל קבוע ומזלות חוזרים, שכל מזל משמש ומוליך החמה לחבירו וחוזר למקומו, והראיה לכך, שלא מצינו עגלה בדרום ועקרב בצפון. ולחכמי אומות העולם - גלגל חוזר ומזלות קבועים.

מהלך החמה לחכמי ישראל - ביום, החמה מהלכת למטה מן הרקיע ובלילה למעלה מן הרקיע וזורחת ואינה נראית. לחכמי אומות העולם - ביום החמה מהלכת למטה מן הרקיע, ובלילה למטה מן הרקיע.

מעיינות - צוננים ביום ורותחים בלילה, ומכך הביא רבי ראה לחכמי אומות העולם שבלילה החמה תחת הקרקע ומחממת המעיינות. ובברייתא אמר רבי נתן - שבימות החמה מעיינות צוננים, כיון שהחמה מהלכת בגובה הרקיע, ובימות הגשמים הם רותחים, כיון שהחמה מהלכת בשיפולי רקיע בצידי העולם סמוך למים.

בארבעה שבילים מהלכת גבורתה של חמה: ניסן אייר סיון - בהרים, לפשר שלגים. תמוז אב אלול - בישוב, לבשל הפירות. תשרי מר - חשון כסליו - בימים, לייבש הנהרות. טבת שבט אדר - במדבר, שלא לייבש הזרעים.

ערל שלא מל עצמו בערב פסח כדי שיוכל להביא קרבן פסח [וכן טמא שיוכל לטהר עצמו בו ביום] - רבי אליעזר אמר בברייתא שחייב כרת. לאביי - אף שדעת רבי אליעזר ש'דרך רחוקה' היינו כל הנמצא חוץ לאסקופת העזרה, שאינו חייב להיכנס, אף על פי כן מחייב בערל וטמא, משום שפטור 'דרך רחוקה' לא נאמר אלא במי שסיבת פטורו הוא ריחוקו, אבל ערל וטמא אסורים משום שאינם יכולים לאכול הפסח, ולכן כל שיכולים לתקן עצמם שיוכלו לאכול ולא תיקנו חייבים כרת. לרבי - מחלוקת תנאים מה היא דעת רבי אליעזר בזה: שמקורו של רבי אליעזר לשיעור 'דרך רחוקה' הוא מ'מעשר שני' ששם הוא חוץ לחומת ירושלים, ונחלקו כיצד למדים משם, א. כשם שבמעשר שני ריחוק היינו 'חוץ לאכילתו', כך גם בפסח 'דרך רחוקה' היינו כל הנמצא חוץ לירושלים, אף שיוכל להיכנס ולעשות הפסח (אבל הנמצא חוץ לעזרה חייב להיכנס ולעשות הפסח).

ב. כשם שבמעשר שני היינו 'חוץ לעשייתו', כך גם בפסח 'דרך רחוקה' היינו כל הנמצא חוץ לחומת העזרה, שאין מחייבים אותו להיכנס לעזרה ולעשות הפסח. ולשני שיטות אלו זו גם ערל וטמא, אינם חייבים להכשיר את עצמם כדי להביא קרבן פסח, והברייתא לעיל היא שיטה שלישית בדעת רבי אליעזר, שדווקא הרחוק מן המודיעים ולחוץ, שאינו יכול להיכנס לעשות הפסח פטור, אבל מי שיכול להיכנס חייב, והוא הדין מי שיכול לתקן עצמו.

דרך רחוקה - לרבי יוסי הגלילי היינו חוץ מאיסקופת העזרה, שמלבד 'דרך רחוקה' נאמר 'ובדרך לא היה', וגם חוץ לאיסקופת העזרה בכלל דרך. וכן סובר רבי יוסי בר רבי יהודה בדעת רבי אליעזר, אך לדעתו המקור הוא ממעשר שני, כנ"ל. ולכן לשיטה

זו - גם לעניין טומאה שהותרה בציבור הולכים אחר רוב הציבור העומדים בעזרה.

דף צ"ה. יום ד' פרשת תצוה - י"ב אדר תשפ"א

דף צ"ה - עמוד א'

משנה: מצוות שיש בפסח ראשון ואין בשני: א. כל יראה וכל ימצא, ב. הלל באכילתו. שניהם שווים: א. הלל בעשייתם, ב. נאכלים צלי, ג. נאכלים על מצה ומרורים, ד. דוחים את השבת.

מקור הדברים: 'ככל חוקת הפסח יעשו אותו' האמור בפסח שני מלמד שדיניו שווים לפסח ראשון, והפרטים 'על מצות ומרורים יאכלוהו לא ישאירו ממנו עד בוקר, ועצם לא ישברו בו' ממעטים שאינו שווה לכל דיניו - ולכך כל פרט ממעט דין אחד, והכלל 'ככל חוקת' וגו' מוסיף בכל פרט דין הדומה לפרט: במצות עשה 'על מצות ומרורים יאכלוהו' - נתרבה גם מצות עשה שנאכל רק 'צלי אש', שמצווה שבגוף קרבן פסח היא, ונתמעט מצות עשה של 'השבתת שאור', שאינה בגוף הקרבן.

בלאו הניתק לעשה 'לא ישאירו ממנו עד בוקר' - נתרבה גם לאו הניתק לעשה 'שלא תוציא מן הבית חוצה', שבגוף הקרבן היא, ונתמעט לאו הניתק לעשה 'שלא יראה ולא ימצא' שאינו בגוף הקרבן.

בלאו ש'ועצם לא תשברו בו' - נתרבה לאו ש'אל תאכלו ממנו נא', שבגוף הקרבן הוא, ונתמעט לאו ש'לא תשחט על חמץ דם זבחי' שאינו בגוף הקרבן.

לאיסי בן יהודה לומדים מ'יעשו אותו' שדיני פסח ראשון נוהגות בפסח שני רק במצוות שבגופו (ואין צריך מיעוטים נוספים לזה, וחכמים סוברים שאחר שנאמר שגם מצות אכילת מצה ומרור נוהגת, הרי ש'אותו' לאו דווקא, ואם כן היינו אומרים שכל המצוות נוהגות בו), והפסוק 'ועצם לא תשברו' בא לרבות שגם עצם שיש בו מוח יש בו איסור שבירה (בין בפסח ראשון ובין בפסח שני). ולחכמים 'יעשו אותו' בא ללמוד שלכתחילה אין שוחטים פסח שני על היחיד, אלא מטמאים אחד בפסח ראשון כדי שיוכל להימנות עמו.

דף צ"ה - עמוד ב'

הלל בשעת אכילת הפסח ראשון, לומדים מקרא 'השיר הזה יהיה כליל התקדש חג', ולכן דווקא בפסח ראשון שהוא 'ליל המקודש לחג', ולא בפסח שני שאינו חג.

הלל בשעת עשיית קרבן פסח ראשון, תקנת נביאים הוא, וגם בפסח שני אומרים הלל, א. שרק הלילה נתמעט מאמירת הלל ולא היום, ב. 'אפשר ישראל שוחטים את פסחיהם ונטולים את לולביהם ואין אומרים הלל' (שכיון שדבר מצוה הוא טעון הלל).

פסח שני דוחה את השבת שנאמר בו 'במועדו'.

פסח שני לעניין דחיית טומאה - לת"ק אינו דוחה, שעיקרו נדחה מפני הטומאה, ולכן ידחה לגמרי מלעשות פסח, לרבי יהודה - התורה חזרה עליו לעשותו בטהרה, לא זכה - יעשנו בטומאה.

לינה בירושלים בפסח שני - לת"ק אליבא דרבי יהודה צריך לינה לילה הראשון, לתנא בתרא אליבא דרבי יהודה, אין צריך, שכתוב 'ופנית בבוקר והלכת לאהלך' 'ששת ימים תאכל מצות', ולומדים שדווקא כשאוכלים מצות כל שבעה (פסח ראשון) יש מצות לינה.

משנה: פסח הבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבים וזבות נדות ויולדות, שלא הותרה אלא טומאת מת.

זבים וזבות נדות ויולדות שאכלו מפסח הבא בטומאה, פטורים מכרת, שרק קדשים הנאכלים לטהורים בלבד מזהירים עליו טמאים, מה שאין כן הנאכל לטמאי מת.

זבים וזבות נדות ויולדות שנכנסו למקדש בזמן שטמאי מת מקריבים קרבן פסח בטומאה - לת"ק חייבים, לרבי אליעזר פטורים, שלומד מקרא שאין טמאים משתלחים אלא בזמן שטמאי מת משתלחים.

פסח הבא בטומאה הותרו טמאי מת להיכנס רק לעזרה, ואם נכנסו להיכל נחלקו שני לשונות בדעת רבא האם עוברים, או לא

'ואכלו את הבשר בלילה הזה' - לרבי אליעזר בן עזריה לגזירה שוה ל'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה', ללמד שהפסח נאכל רק עד חצות. ולרבי עקיבא ללמד שנאכל רק בלילה הזה, ולא בליל ט"ז (שהיה מקום לומר שכשם ששאר קדשים קלים נאכלים לשני ימים ולילה אחת, פסח נאכל שתי לילות במקום שני ימים).

'וכל ערל לא יאכל בו' - בו אינו אוכל, אבל אוכל מצה ומרור.

'כל בן נכר לא יאכל בו' - המרת דת פוסל בפסח ולא בתרומה.

'ומלתה אותו אז יאכל בו' - מילת זכריו ועבדיו מעכבתו מלאכול בפסח, ולא בתרומה.

'ועצם לא ישברו בו' - איסור שבירת עצם הוא רק בפסח כשר, ולא בפסח שנפסל.

'אל תאכלו ממנו נא' - לגזירה שווה ל'ממנו' הכתוב במעשר, שערל אסור במעשר.

דף צ"ו - עמוד ב'

משנה: קרבן פסח ותמורתו פעמים קריבה אחר הפסח לשם שלמים, ופעמים תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה שלמים - אבד והפריש אחר תחתיו, ונמצא קודם שחיטת פסח ולא שחטו, נדחה בידים וירעה וכו', נמצא אחר שחיטת הפסח, לא נדחה, וקרב לשם שלמים.

זמן דיחוי הפסח ותמורתו, לת"ק דברייתא ולרבה דווקא אם נמצא אחר השחיטה, לרבי אליעזר דברייתא ולרבי זירא זמן שחיטה קובע, ולכן דווקא אם נמצא קודם חצות נדחה, אבל אם נמצא אחר חצות אף שנמצא קודם שחיטה אינו נדחה.

תמורת פסח שנאבד ונמצא, אם נמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה - לכו"ע אין התמורה עצה קריבה שלמים, אלא תרעה וכו'. נמצא אחר שחיטה והמיר בו אחר שחיטה - לכו"ע התמורה עצמה קריבה שלמים. נמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר שחיטה - ללישנא קמא דרבה אינה קריבה שלמים, וללישנא בתרא דרבה קריבה שלמים, ונסתרו דבריו בלישנא בתרא מברייתא.

'אם כשב' האמור בשלמים - כשב' בא לרבות פסח להקרבת האליה, ו'אם' בא לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח (לרש"י בפ"א מותר ותמורת פסח, בפ"ב היינו חגיגת י"ד) שנוהג בהם כל מצות שלמים, לסמיכה, נסכים, תנופת חזה ושוק, ו'אם עז' - ללמד שעז אין טעונה הקרבת האליה.

אכילת אימורים בפסח הבא בטומאה, אין בהם משום איסור טומאה, שכיון שמקור האיסור הוא מטומאת בשר, אין האיסור נוהג אלא כשיש איסור על הבשר, אך מכל מקום אסור לאוכלם משום איסור זרות.

אימורי פסח מצרים, לא היה בהם הקטרה על גבי מזבח, אלא נצלו בשיפוד (לרבינו חננאל והערוד נצלו לאכילה, ולמאירי נצלו לשם שמים), שלא היו שם אלא שלש מזבחות להזאת הדם - שתי המזוזות והמשקוף.

משנה: פסח מצרים מקחו לשם פסח ב'עשור לחודש', אבל פסח דורות לא, שמתמעט מ'בעשור לחודש הזה יקחו', אבל גם הוא צריך ביקור מעשור לחודש, שצריך ביקור ד' ימים, ונלמד מהכתוב 'ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה' - שיהיו כל עבודות חודש זה כזה, אלא שיכול לבקר שניים ושלשה טלאים בעשור, ובשעת שחיטה יקח אחד מהם.

פסח מצרים טעון הזאה באגודת אזור על המשקוף ושתי המזוזות (משום מניעת המשחית. תו"ט) ולא פסח דורות.

פסח מצרים נאכל בחיפזון, ולא פסח דורות, שנאמר 'ואכלתם אותו בחיפזון'.

פסח מצרים נוהג בו איסור חמץ רק לילה יום אחד, שנאמר 'לא יאכל חמץ' וסמוך לו 'היום אתם יוצאים', ופסח דורות נוהג חמץ כל שבעה.

'והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני וגו' ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה' - הוקש כל הפסחים בין דורות ובין מצרים זה לזה שיהיו עבודותיהם שווים, לביקור ד' ימים, לאכילת בשר בלילה עד חצות או עלות השחר, ולאיסור אכילת ערלים ובני נכר תושב ושכיר, לשבירת עצם, ואכילת צלי.

ד' ימי ביקור לעולה למדים בגזירה שווה מפסח מצרים, שנאמר בפסח 'והיה לכם למשמרת', ובתמיד נאמר 'תשמרו', ופסח שני נתמעט מביקור מ'בעשור לחודש הזה' מיעוטי 'הזה' ו'בו' שנאמרו בפסח מצרים הם למעוטי פסח דורות: 'בעשור לחודש הזה ויקחו' - למעט לקיחה בעשור.

'והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה' - למעט פסח שני מביקור ד' ימים.

מערכת סיכומי הדף היומי - מחודדים שולחת בזאת לכל הלומדים די בכל אתר ואתר חג פורים כשר ושמה. קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם לקיים מצות עד דלא ידע, אבל לא לגבי מצות לימוד וזיכרון התורה רק כמו שדרשו רז"ל ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך שאם ישאלך אדם אל תגמגם אלא אמור לו מיד והואיל שביום הפורים הוא זמן קבלת התורה באהבה עד כדי כך שראו שהתורה זה אור 'אורה זו תורה' קבל עליך ועל אחרים שלא לעבור את הדף היומי עד שהוא משונן ומחודד בפ"ך ושיעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בזמן הזה. אמן.

דף צ"ז - עמוד ב'

הפריש שני חטאות לאחריות - מתכפר באחת מהן, והשני - לרבי אושעיא תרעה וכו', ולרבי שמעון מתה.

אמר שמואל: 'כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים', להוי אמינא קאי על כל החטאות שמתות, למסקנא קאי רק על אבדה וכיפרו באחרת, אבל כל שנדחה, כגון עברה שנתה, הגם שבחטאת תרעה וכדברי ריש לקיש, בפסח מביאו שלמים.

לפי המסקנא - שמואל סובר כרבי שאבודה למיתה אף כשנמצא קודם שהתכפר באחרת, וגם בפסח חצות קובע, וכל שנאבד (ונמצא אחר חצות, שקודם חצות אין נחשב לאבידה, כמו בחטאת שנאבדה בלילה) - קרב שלמים. וסובר כרבי שמעון שכל החטאות מתות, ואין אופן שרועה, ולכן סיום הדברים 'וכל שבחטאת רועה בפסח רועה' אינו מדברי שמואל, ואינו נכון. ועיקר חידושו של שמואל שחצות קובע, ולא כרבי יוחנן הסובר כרבה (לעיל צ"ז ע"ב) ש'שחיטה' קובעת.

חמש חטאות הלכה למשה מסיני שכונסים אותן לכיפה והן מתות מאליהן - א. ולד חטאת, ב. תמורת חטאת, מתו בעליה, ד. נתכפרו בעליה באחרת, ה. עברה שנתה. לרבי שמעון בן לקיש 'עברה שנתה' מתה דווקא כיש תרתי לריעותא, כגון שגם נאבדה, אבל אם עברה שנתה בלא שנאבדה, תרעה עד שיפול בה מום ויביאו בדמיה עולות לקיץ המזבח.

הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה קודם הקרבת שניה - אחת תקרב, והשני - לרבי מתה, ולחכמים רועה. נמצאת הראשונה אחר הקרבת שניה - תמות.

נאבד החטאת בלילה והפריש אחרת תחתיה ונמצא הראשונה לאור בוקר - אבידת לילה לאו שמה אבידה, הואיל ולא שעת הקרבה היא, ואפילו לרבי אינה מתה אלא תרעה וכו'.